

**OLIY TA'LIM MUASSASALARIGA
KIRUVCHILAR UCHUN**

SAVOLLAR KITOBI

ABITURIYENT: _____
F.I.O. Imzo

ABITURIYENT DIQQATIGA!

Test topshiriqlarini yechishdan avval savollar kitobini varaqlab, unda har bir fan boyicha 36 ta savol mavjudligini tekshiring. Agar savollar soni kamligi aniqlansa yoki savollar kitobi raqami bilan javoblar varag'i raqami bir xil bo'lmasa, darhol auditoriya rahbariga ma'lum qiling.

Savollar kitobida abituriyentning familiyasi, ismi, otasining ismi xato to'ldirilgan yoki to'ldirilmagan va imzosi qo'yilmagan hollarda e'tirozlar ko'rib chiqilmaydi.

Kitob tipi: 32

FANLAR:

Blok 1: Ona tili va adabiyot

Blok 2: Biologiya

Blok 3: Kimyo

Savollar kitobi raqami: **1701312**

Toshkent – 2017

ONA TILI VA ADABIYOT

1. To'rt o'rinda yasama so'zlar bilan ifodalangan hollar ishtirok etgan gapni aniqlang.
A) *Buxoroga omon-esson yetib borganlaridan so'ng uning tarhini yaxshilab qog'ozga chizishini aytdi.*
B) *Shu payt yotog'imizdan bolalar ham birin-ketin ko'zlarini ishqalab, har yoqqa qarab tushib kela boshlashdi.*
C) *Saharlab choyni naridan beri ichib, otxonaga yugurdim.*
D) *G'uvullab uchayotgan bo'ron ichida yigitlar naridan beri bedalarni arava tagiga olib kirishdi.*
2. Quyidagi qaysi gaplarda fonetik hodisa asosida yozilgan so'z yasovchi qo'shimcha qatnashgan?
1. Kel, o'zbek qardoshim, aziz qo'nog'im bo'l.
2. Ko'rpaning guldor qavig'i hammani qiziqitirdi.
3. O'ynoqi musiqa sadolari o'tirganlarning mudroq kayfiyatini tarqatdi.
4. O'tovda chordana qurib o'tirgan chol asta o'rnidan qo'zg'alib qo'ydi.
A) 2, 3, 4 B) 1, 2, 3 C) 3, 4 D) 1, 2, 3, 4
3. Berilgan gapda hokim bo'lak vazifasida kelgan sifat(lar) nechta?
Yigit oddiy kiyingan, o'tabo'y va chiroyli ekan.
A) 3ta B) 4ta C) 2ta D) 1ta
4. **Bodroq, yo'q** so'zlariga quyidagi qo'shimchalarni qo'shilganida fonetik hodisa kuzatiladi?
A) *faqat jo'nalish kelishigi qo'shimchasi*
B) *jo'nalish kelishigi va egalik qo'shimchalari*
C) *faqat egalik qo'shimchalari*
D) *bodroq so'ziga egalik va jo'nalish kelishigi, yo'q so'ziga egalik qo'shimchalari*
5. Qaysi gap imlosida fonetik o'zgarishlar faqat bir xil so'z turkumiga mansub so'zlar tarkibida yuz bergan?
A) *Bolaning ko'ngli cho'kmasin deb yumshoq o'rindiqqa o'tqazdi.*
B) *Qushlar sovuq kunlar boshlanishi bilan issiq o'lkalarga uchib ketarkan.*
C) *Oltin makre balig'ining go'zalligi uning ola-chipor, ko'kimtir suzgichlaridan tortib kemirchak tarog'ining ham oltin singari tovlanib turishidir.*
D) *Yoshligidan tabiiy fanlarga shunday mehr qo'ydi, bu fanlarning sirli olami uning butun borlig'ini chulg'ab oldi.*
6. Farzandni kiydiradigan, yediradigan, voyage yetkazadigan va kelajagini porloq qilish uchun qayg'uradiganlar ota-ona, opa-aka va yaqin qarindoshlaridir, yo'g'ini yashiradigan, borini oshiradigan va obro'-e'tiborli qiladigan insonlar mahalladoshlari, tengdoshlari va do'stlaridir.
Ushbu qo'shma gapdagi gap bo'laklari haqida berilgan noto'g'ri hukmni toping.
A) *qo'shma gap tarkibidagi ikkala sodda gapda ham uyushiq egalari otlashgan so'z bilan ifodalangan*
B) *qo'shma gap tarkibidagi ikkala sodda gapda ham sodda ot kesim uyushgan*
C) *qo'shma gap tarkibidagi birinchi sodda gapda otlashgan so'z bilan ifodalangan ega uyushgan*
D) *qo'shma gap tarkibidagi ikkinchi sodda gapda uyushiq aniqlovchi qatnashgan*
7. Tarkibida turlangan so'z qatnashmagan gaplar to'liq berilgan javobni aniqlang.
1. Bu voqea xuddi kechagina bo'lgandek, ammo darrov uch yil o'tibdi. 2. Chuqur va xayolchan ko'zlarida sirli va sehrli bir holat aks etadi. 3. Yigit to'satdan gandraklab borib tizzalab qoldi. 4. Shu payt birdan eshik sharaqlab ochildi-yu, Erto'ev kirib keldi.
A) 1, 3, 4 B) 3, 4 C) 1, 3 D) 1, 2, 4
8. Qizlarning ichida shu egma qosh yoqadi.
Ajrati ko'rsatilgan so'zlarda qaysi usulda ma'no ko'chishi kuzatiladi?
A) *sinekdoxa* B) *metonimiya* C) *metafora* D) *vazifadoshlik*
9. Quyidagi so'zlardan nechtasi ham bir turkum, ham turli turkum doirasida omonim bo'la oladi?
to'von, savdo, o't, qon, ot
A) 5tasi B) 2tasi C) 3tasi D) 1tasi
10. Quyidagi gapda ma'no ko'chishining qaysi tur(lar)i qatnashgan?
Aytmaganning dasturxoniga borib qadrimni tushirmoqchi emasman.
A) *faqat metafora*
B) *metonimiya, metafora*
C) *sinekdoxa, metafora*
D) *vazifadoshlik, metonimiya*
11. To'tini o'z ismini aytishga o'rgatishadi. Ismini ko'p qaytarishadi. Keyin bir kuni, ehtimol, bexosdanmi yoki o'z kayfiyatini bildirish uchunmi, u talab qilinayotgan so'zni aytib yuboradi va shu ondayoq mukofot oladi.
Berilgan parchada fe'l(lar) necha xil nisbatda ishtirok etgan?
A) 2 B) 3 C) 4 D) 5
12. Suydim,
Erkalandim,
Ayrildim,
Kuydim,
Izzat nima bildim,
Shu-da bir yashash!
She'riy parchadagi fe'llar haqidagi noto'g'ri fikrni aniqlang.
A) *ikkita fe'lning yetakchi morfemasi fonetik xodisa asosida yozilgan*
B) *ikkita fe'l sodda yasama hisoblanadi*
C) *ikkita fe'l tarkibida nisbat qo'shimchasi qo'llangan*
D) *faqat o'timli fe'llar ishtirok etgan*
13. Martaba berganda fe'l ham bersa keng,
Adl-u muruvvatdan qilmasa judo.
Dargohi kattalar bor bo'lsin,
lekin Kichik kattalardan asrasin xudo.
Ushbu she'riy parchada otlashmagan sifatlar necha o'rinda qo'llangan?
A) 4 B) 2 C) 3 D) 1
14. Tilning mana shu yetukligi uning go'zalligini va foydalanuvchining, ya'ni so'zlovchi yoki yozuvchining nutqiy mahoratini ta'minlaydi.
Ushbu gapdagi bog'lovchilar haqida bildirilgan to'g'ri hukmlarni belgilang.
1) biriktiruv bog'lovchisi uyuishiq vositasiz to'ldiruvchilarni bog'lash uchun qo'llangan; 2) aniqlov bog'lovchisi uyushiq aniqlovchilarni bog'lash uchun qo'llangan; 3) ergashtiruvchi bog'lovchi ajratilgan uyushiq aniqlovchini ajratish uchun qo'llangan
A) 1, 2, 3 B) 1, 2 C) 1, 3 D) 2, 3
15. Berilgan gap qo'shma gapning qaysi turiga kiradi?
Ayolning kayfiyati yaxshi bo'lsa, ayol hayotdan rozi bo'lsa, oila hayotdan rozi bo'ladi
A) *bir necha bosh gapli murakkab qo'shma gap*
B) *aralash murakkab qo'shma gap*
C) *bog'langan qo'shma gap*
D) *bir necha ergash gapli murakkab qo'shma gap*
16. Qaysi javobda berilgan barcha so'zlar imloviy jihatdan to'g'ri yozilgan?
A) *mahbus, mahluq, mahfiy* B) *mahbus, maxluq, maxfiy* C) *mahbus, mahluq, maxfiy* D) *maxbus, maxluq, maxfiy*
17. Sizing bu hayotda orzularingiz ko'zlagan maqsadingiz qiladigan ishlaringiz ko'p lekin hech qachon unutmangki sizning eng buyuk eng muqaddas vazifangiz yurtimiz istiqlolini xalqimiz ozodligini ko'z qorachig'iday asrashdir.
Ushbu gapda tushirilgan vergullarning nechtasi faqat uyushgan bo'laklar o'rtasida ishlatiladi?
A) 5 B) 3 C) 4 D) 2
18. Sizing bu hayotda orzularingiz, ko'zlagan maqsadingiz, qiladigan ishlaringiz ko'p, lekin hech qachon unutmangki, sizning eng buyuk, eng muqaddas vazifangiz yurtimiz istiqlolini, xalqimiz ozodligini ko'z qorachig'iday asrash, uning xavfsizligini himoyalashdir.
Berilgan gapda qaysi bo'lak uyushmagan?
A) *hol* B) *ega* C) *to'ldiruvchi* D) *aniqlovchi*
19. Kesim haqidagi to'g'ri hukmlarni aniqlang.
1) gapning markazi hisoblanadi; 2) barcha bo'laklar unga bevosita bog'lanadi; 3) tasdiq yoki inkor ma'nosini ifodalaydi; 4) zamon, mayl, shaxs-son ma'nolari bilan shakllanadi
A) 2, 3, 4 B) 1, 3, 4 C) 1, 4 D) 2
20. Ikki o'rinda mustaqil to'ldiruvchi, ikki o'rinda nomustaqil to'ldiruvchi ishtirok etgan gapni aniqlang.
A) *Yer qor va yomg'ir namlarini yig'ib, kelgusi yil bosili uchun asrab turadi, o'zida kuch to'playdi.*
B) *Ona tilimizning imkoniyatlaridan to'g'ri foydalanish uchun uning so'z boyligini bilishgina kifoya qilmaydi.*
C) *Bobom shirinso'zlik har qanday baloni qaytarishga qodirligini aytdi.*
D) *Shoira xalqni og'ir sinovlar, ulug' o'zgarishlar jipslashtirishini, uning*

kuch-quadratini imtihon qilishini yozadi.

21. Qaysi gapda barcha aniqlovchilar yasama so'zlar bilan ifodalangan?
A) *Hindubek turli tillarni o'rgangan ilmi, ma'rifati, dilkash kishi edi.*
B) *Tiniq osmon tumanli nurga cho'mgan, to'lin oy hamma yoqni yoritar, yulduzlar siyrak ko'rinar edi.*
C) *Bog'dagi yumshoq xushbo'y noklar va qip-qizil olmalar ko'zingizni quvontiradi.*
D) *Uning chaqnoq ko'zlari, o'ychan turishi, alamli qarashi cheksiz bardoshini aks ettirib turardi.*
22. Berilganlardan ikkitadan ko'makchi morfemaga ega bo'lgan tub so'zlarni belgilang.
1) borayotganlar; 2) o'zgarish; 3) kechirim; 4) sog'intirdi; 5) o'qiydigan
A) 2, 3 B) 2, 5 C) 1, 4, 5 D) 1, 4
23. Berilgan so'zlardan nechtasi yasama shaxs otlari sanaladi?
1) gulchi; 2) zargarlik; 3) baqqol; 4) qassoblik; 5) atamashunos; 6) o'quvchi; 7) temirchilik
A) 3tasi B) 5tasi C) 4tasi D) 6tasi
24. Berilgan she'riy parchada asos va ikkita munosabat shakliga ega bo'lgan ismlarga mansub so'zlar necha o'rinda qo'llangan?
Bilmam, nima edi maqsading,
Menga bir juft guling asrading,
Birin otin Kumush atading,
Birin otin Zaynab qo'yding-ku.
A) 8 B) 6 C) 5 D) 7
25. "...Bog'ni kesishdi.
Dilim o'rtanganin
Aytsin ho'l bolish,
Bog'ni kesishdi – yu,
Bag'im ezishdi".
Qaysi shoir o'z she'rida lirik qahramon sifatida bog'ni kesishganda yostiqni ho'llab yig'aganlarini yodga oladi?
A) *Usmon Nosir ("Bolalik")*
B) *Xayriddin Saloh ("Yer va ter")*
C) *Sergey Yesenin ("Singlimxa xat")*
D) *Mirtemir ("Qishlog'im")*
26. Janni Rodarining "Shahzoda Plombir" ertagi qaysi turkumga mansub?
A) *"Uchtadan oxiri bor ertaklar"*
B) *"Rim ertaklari"*
C) *"Telefonda aytilgan ertaklar"*
D) *"Osmondagi to'rt"*
27. "Kuntug'mish" dostoni haqida berilgan qaysi ma'lumot noto'g'ri?
A) *Qoraxon podsho necha yillardan beri o'zining o'rniga qushbegisini qo'yib, Kuntug'mishning o'tiga kuyib, tagzaminga kirib, toat-ibodatga mashg'ul bo'lib yotar edi.*
B) *El Xolbeka va Xolmo'minning sut emganini bilmas edi va Xolbeka Xolmo'minning baxshandasi deb aytib yurishar edi.*
C) *Odamlar bo'ri olib ketgan bolaning ismini Mohiboy, baliq olib ketgan bolaning otini Gurkiboy deb atashdi.*
D) *Kuntug'mish bir kossa suv va non evaziga ajdahoni o'ldiradi.*
28. Qaysi adib ikki davlat madhiyalarining so'zini yozgan?
A) *J.London* B) *E.Seton – Tompson* C) *H.Hayne* D) *R.Thakur*
29. "Nevara" nomli doston yaratgan adibni belgilang.
A) *Shuhrat* B) *E. Vohidov* C) *Mirmuhsin* D) *R. Hamzatov*
30. Berilgan qaysi g'azallar hasbi hol yo'nalishida yozilmagan?
1) Turdining "Tor ko'ngullik beklar..." misralari bilan boshlanuvchi g'azali; 2) Turdining "Turdiman" radifli g'azali; 3) Nodiraning "Kel, dahrni imtihon etib ket..." misralari bilan boshlanuvchi g'azali; 4) Uvaysiyning "Sog'indim" radifli g'azali.
A) 2, 4 B) 1, 3 C) 1, 2, 3 D) 2, 3, 4
31. Shoir Anbar Otin qaysi mashhur mumtoz shoiramizning jiyani bo'lgan?
A) *Maknuna* B) *Dilshodi Barno* C) *Nodirabegim* D) *Jahon otin Uvaysiy*
32. "Qazog'a rozi va balog'a sabrli bo'lmoqning bayoni" berilgan asarni aniqlang.
A) *"Gulistoni bit-turkiy"* (Sayfi Saroyi)
B) *"Sabot ul-ojizin"* (So'fi Olloyor)
- C) *"Hibat ul-haqoyiq"* (Ahmad Yugnakiy)
D) *"Rohati dil"* (Huvaydo)
33. Quyidagi qaysi misra bilan boshlanuvchi she'r muxammas janrida bitilmagan?
A) *"Kishi holimni bilmas, mehribonimdan adashganman"* (Furqat)
B) *"Yod mandin kim berur: yaxshi zamonlar ko'rdiman"* (Turdi Farog'iy)
C) *"Ohkim behad menga javr – u jafu aylar falak"* (Nodira)
D) *"Shirinsuxan Laylivashim vaqtiki qohir bo'lg'usi"* (Mumis)
34. Komil Xorazmiy hayoti va ijodiga tegishli ma'lumotni belgilang.
A) *Adabiyotimiz tarixida juda kam uchraydigan musoviyattarafayn shaklida she'r yozgan.*
B) *Sharq musiqasining yozuvdagi ifodasi uchun "Tanbur chizig'i" deb nom olgan notalar tizimini kashf qilgan.*
C) *Uning "Sabog'a xitob" she'ri Istambulda yozilgan.*
D) *Otasi Akmal taxallusi bilan she'rlar yozgan.*
35. Cho'lpon "Kecha va kunduz" romanida qanday gapni "... haligi ikki boy bilan Abdusamat kaptarlarni qanotiga ilib, shamolning qo'tlig'igam qistirib, yomg'irlarning tomchisiga joylab, bulutning qo'yniga solib uchiradi, har bir uchgan qarg'a shuni aytib qog'illydi..." deb ta'riflaydi?
A) *"Akbarali mingboshi yana uylanibdi"*
B) *"Akbarali mingboshining ustidan ariza tushibdi"*
C) *"Akbarali mingboshining xotini Sibirga surgun qilinibdi"*
D) *"Akbarali mingboshi amalidan bekor bo'libdi"*
36. Yuzi gul, kiprigi derlar tikandur,
Ne bor andoqqi hargiz bor ekandur.
"Farhod va Shirin" dostonidan olingan ushbu parchada qanday she'riy san'atlar qo'llangan?
A) *tanosub, tarse'* B) *tashbeh, tanosub* C) *tazod, talmeh* D) *talmeh, tashbeh*

BIOLOGIYA

37. Quyularda quloq suprasining uzunligi 2 juft polimer genlarga bog'liq. Agar quloq suprasining uzunligi 24 sm li $A_1A_1A_2a_2$ genotipli urg'ochi quyon va quloq suprasining uzunligi 16 sm li $a_1a_1A_2a_2$ genotipli erkak quyon bilan chatishtirilsa, avlodning necha foizini quloq suprasining uzunligi 20 sm li quyonlar tashkil qiladi?
A) 25 B) 75 C) 50 D) 12,5
38. Makkajo'xorida barglarning burishganligi va poyaning past bo'lishi retsessiv belgilar hisoblanib, bitta xromosomada joylashgan. Barglari silliq va normal uzunlikdagi o'simlik barglari burishgan past bo'yli o'simlik bilan chatishtirilib 1200 ta o'simlik olindi. Shundan 216 ta organizm ota-onaning ayrim belgilarini o'zida mujassamlashtirilgan. Retssiv belgiga ega bo'lgan organizmlar sonini aniqlang.
A) 492 B) 984 C) 600 D) 108
39. Itning koker zoti junining qora rangi dominant noallel A va B genlarga bog'liq. Faqat A genining dominant holatda bo'lishi junning malla, B genining dominant holatda bo'lishi junning jigarrang, dominant genlarning uchramasligi junning oq rangda bo'lishini ta'minlasa, $AaBb \times aaBb$ genotipli organizmlar o'zaro chatishtirilgandan olingan avlodning genotip (I) va fenotip (II) nisbatlarini aniqlang.
A) $a-3:1:2:1:1$; $b-4:2:1:1$
B) $a-1:1:1:3:1:1$; $b-2:4:1:1$
C) $a-2:2:2:1:1$; $b-3:2:2:1$
D) $a-1:2:1:1:2:1$; $b-3:1:3:1$
40. DNK bo'lagi genomining ma'lum joyidan chiqib ketishi (a) va kirishi (b) qanday nomlanadi?
A) *a-eksiziya; b-insersiya*
B) *a-insersiya; b-eksiziya*
C) *a-deletsiya; b-duplikatsiya*
D) *a-insersiya; b-eksiziya*
41. Moddalar almashnuvi haqidagi to'g'ri ma'lumotni aniqlang.
A) *ATF tarkibidagi uchta fosfat kislotaning ajralishi 40 kJ energiya chiqishiga imkon beradi.*
B) *Eukariot hujayrada reduplikatsiya va translatsiya yadroda, transkripsiya sitoplazmada amalga oshadi.*
C) *Fotosintez, xemosintez reaksiyalari moddalar almashinuvining oraliq bosqichida amalga oshadigan assimilatsiya jarayoni reaksiyalari*

hisoblanadi.

D) Glukoza molekulasidagi potensial energiyaning o'rtacha 40 foizi anaerob parchalanishdan ajraladi.

42. Kungaboqar somatik hujayrasida xromosomalar soni olchangan xromosomalaridan ikkitaga ko'p. Agar kungaboqar savatchasida 442 ta urug' hosil bo'lsa, tuxum hujayrani hosil qilishda qatnashgan arxeosporalardagi jami xromosomalarining sonini toping.
A) 1768 B) 884 C) 7514 D) 15028
43. Qaysi javobda o'simliklar sistematikasi katta sistematik guruhdan kichik sistematik guruhga qarab to'g'ri ketma-ketlikda ko'rsatilgan?
1) qoqio'tdoshlar; 2) qora jusan; 3) magnoliyasimonlar; 4) ikki urug'pallalilar; 5) shuvoq; 6) magnoliyatoifalar; 7) yopiq urug'lilar; 8) ziradoshlar; 9) ermon shuvog'i
A) 6,3,1,9,5 B) 5,2,8,4,7 C) 7,4,8,9,5 D) 6,4,1,5,2
44. Lansetnik haqidagi noto'g'ri ma'lumotni aniqlang.
A) bosh skeletsizlar kenja tipiga mansub
B) karbonat anhidrid bilan to'yinagan qon qorin aortasi orqali oldinga oqadi
C) ayirish sistemasi va muskullari tuzulishi bilan xordalilarga o'xshaydi
D) terisi ostidagi yorug'lik sezuvchi hujayralar ko'rish vazifasini bajaradi
45. Quyidagi hayvonlarni ularning fanidagi nomi bilan to'g'ri juftlab ko'rsatilgan javobni toping.
1) o'txo'r kaltakesak; 2) toshbaqalar avlodi; 3) baliq kaltakesak; 4) yirtqich kaltakesak; 5) uch shohli kaltakesak; 6) ilon kaltakesak;
a) plakoxelis; b) tritsopetops; c) tiranozavr; d) mezozavr; e) brontozavr; f) itxiozavr
A) 1-e; 2-a; 3-f; 4-c; 5-b; 6-d
B) 1-b; 2-a; 3-d; 4-e; 5-c; 6-f
C) 1-c; 2-e; 3-f; 4-a; 5-b; 6-d
D) 1-e; 2-d; 3-f; 4-b; 5-c; 6-a
46. Biosfera tirik moddasining funksiyasi to'g'ri ko'rsatilgan javobni aniqlang.
1) temir bakteriyalarining xemosintez qilishi; 2) atmosfera tarkibida kosmik chang zarralarining uchrashi; 3) hayvonlarning kislorod yutib CO₂ chiqarishi; 4) vulqonlarning otilishidan tog' jinslarining hosil bo'lishi; 5) geterotroflarning tayyor organik modda bilan oziqlanishi; 6) ildizoyoqli sodda hayvonlarda kalsiyning to'planishi
A) 1,2,3 B) 2,4,5 C) 1,3,6 D) 4,5,6
47. Organizmlarning fiziologik mezoniga berilgan to'g'ri ta'riflar ko'rsatilgan javobni aniqlang.
1) suv shillig'i tizimcha shaklida shilimshiq ip ichiga tuxumlarini qo'yadi; 2) Osiyo chigirtkasining g'umbagi tuproqdagi maxsus ko'zachalarda yetiladi; 3) Afrika tilyapiya baliq'ining urg'ochisi tuxumlarini og'zida olib yuradi; 4) daryo qisqichbaqasi urug'langan tuxumlarini qorinoyoqlariga yopishtirib olib yuradi; 5) baqachanoqning lichinkasi tanasidagi tishchalar yoki yopishqoq iplar yordamida baliqlar terisiga yopishib oladi; 6) yexidnaning urg'ochisi bitta tuxum qo'yadi va tuxumlarini o'zi bosib yotadi.
A) 1,3,6 B) 2,4,6 C) 1,4,5 D) 2,3,5
48. Drozofila pashshasining qaysi belgilarini ifoda etuvchi genlar har xil gomologik xromosomalarda joylashgan?
A) tananing kulrang bo'lishi va qanotning normal uzunligi
B) ko'zning oq rangi va ko'zning qizil rangi
C) tananing qora rangi va qanotning kalta bo'lishi
D) tananing kulrang bo'lishi va ko'zning oq rangi
49. Vegetativ nerv sistemasi bo'limlari va ularning boshqaradigan jarayonlar o'rtasidagi muvofiqlikni aniqlang.
a) orqa miya; b) uzunchoq miya;
1) sistolani tezlashtiradi; 2) sistolani sekinlashtiradi;
3) oshqozonda shira ajralishini tezlashtiradi; 4) qovuq muskullarini bo'shashtiradi; 5) oshqozon muskullari harakatini susaytiradi
A) a-1,3; b-2,4
B) a-4,5; b-2,3
C) a-1,4; b-2,5
D) a-3,4; b-2,5
50. Odamlarda yurak qorinchalarining sistola holatida qaysi klapanlar yopiq (a), qaysi klapanlar ochiq (b) bo'ladi?
1) chap qorincha va aorta o'rtasidagi yarimoysimon klapan; 2) o'ng qorincha va o'pka arteriyasi o'rtasidagi yarimoysimon klapan; 3) chap bo'lmacha va chap qorincha o'rtasidagi ikki tavaqali klapan; 4) o'ng bo'lmacha va o'ng qorincha o'rtasidagi uch tavaqali klapan
A) a-2,4; b-1,3
- B) a-3,4; b-1,2
C) a-1,2; b-3,4
D) a-1,3; b-2,4
51. Odamdagi o'mrov osti muskulining bo'yinning teri osti muskulidan farqini toping.
1) vegetativ nerv sistemasi orqali boshqariladi; 2) joylashuv ko'ra to'sh o'mrov so'rg'ichsmon muskul bilan bir guruhga kiradi; 3) joylashuviga ko'ra diafragma muskuli bilan bir guruhga kiradi; 4) gavdaning ko'krak muskuli hisoblanadi; 5) suyakka birikadi; 6) boshning harakatini ta'minlaydi; 7) qo'lining harakatida ishtirok etadi
A) 1,4,5 B) 1,5 C) 2,6 D) 3,4,7
52. Odam buyraklarida qayta so'rilish jarayonini kuchaytiruvchi (I) va susaytiruvchi (II) gormonlar va ularni ishlab chiqaruvchi bezlar o'rtasidagi muvofiqlikni aniqlang.
a) antidiuretik gormon; b) tiroksin gormoni;
1) gipofizning oldingi bo'lagi; 2) gipofizning orqa bo'lagi; 3) buyrakusti bezi; 4) qalqonsime bez
A) I-a-2; II-b-3
B) I-a-3; II-b-4
C) I-a-1; II-b-2
D) I-a-2; II-b-4
53. Sezgi analizatorlari haqidagi noto'g'ri fikrni aniqlang.
A) Terining derma qavatida issiqni va bosimni sezuvchi retseptorlar siypalashni va og'riqni sezuvchi retseptorlarga nisbatan chuqurroq joylashgan.
B) Gipermetropiya keksalarda ko'z gavhari do'ngligining kamayib ketishi tufayli yuzaga keladi.
C) Quloqning suyak labirinti bilan parda labirinti orasida endolimfa, parda labirinti ichida perilymfa suyuqligi bo'ladi.
D) Harakat analizatorning oliy nerv markazi bosh miya katta yarimsharlari po'stlog'ining oldingi markaziy egatida joylashgan.
54. Chuchuk suv shillig'i organlarining tuzilishi haqidagi noto'g'ri ma'lumotlarni aniqlang.
1) yurak qorinchasidan chiquvchi qon tomimining uchi ochiq; 2) paypaslagichlari sezgi hamda ozuqani tutib og'izga yo'naltirish vazifasini bajaradi; 3) mayda tishchalar bilan qoplangan muskulni tilchasi qizilo'ngach ichida joylashgan; 4) jigar ishlab chiqargan suyuqlik oshqozon bo'shlig'iga quyiladi; 5) bir juft tasmasimon buyragining voronkasimon uchi yurak oldi bo'lmasiga ochiladi; 6) tuxum va spermatozoidlar bitta organizmning o'zida hosil bo'ladi
A) 2,4 B) 2,5 C) 3,6 D) 1,5
55. Daryo qisqichbaqasi organlari ularning soni bilan juftlang.
a) 10ta; b) 8 ta; c) 6ta; d) 4ta; e) 2ta
1) murakkab ko'zlari; 2) dum suzgichi; 3) pastki jag'lari; 4) haqiqiy yurish oyoqlari; 5) qisqichlari; 6) ikki shoxli qorinoyoqlari; 7) mo'ylovlar; 8) jag'oyoqlari; 9) yuqori jag'lari
A) a-6; b-4; c-8; d-3,7,9; e-1,2,5
B) a-6; b-4; c-8; d-2,3,7; e-1,5,9
C) a-6; b-4; c-8; d-2,7,9; e-1,3,5
D) a-6; b-4; c-8; d-3,5,9; e-1,2,7
56. Alligator bilan bir sinfda (a) va begemot bilan bir turkumga (b) birlashtirilgan hayvonlar to'g'ri keltirilgan javobni aniqlang.
A) a-gekkon, kobra, gavial; b-arxar, g'izol, zubr
B) a-And kondori, kobra, ilonbo'yin toshbaqa; b-arxar, bizon
C) a-aureliya, kabarga, yelik; b-to'ng'iz, gibbon, oqcha
D) a-kaputsin, kapcha, gatteriya guattara; b-muflon, g'izol, bizon
57. Quyida keltirilgan hayvonlar qushlar (a), sudralib yuruvchilar (b), suvda ham quruqlikda yashovchilar (c) sinflariga ajratib ko'rsatilgan javobni belgilang.
1) kazuar; 2) iguana; 3) lira; 4) povituxa; 5) xameleon; 6) agama; 7) sezarka; 8) kvaksha; 9) salamandra
A) a-2,3,7; b-1,5,9; c-4,6,8
B) a-1,3,7; b-2,5,6; c-4,8,9
C) a-2,5,6 b-4,8,9; c-1,3,7
D) a-1,5,7; b-3,4,6; c-2,8,9
58. Hayvonlarning kelib chiqishi haqidagi noto'g'ri fikrni belgilang.
A) Erkin yashovchi qadimgi yassi chuvalchanglardan ko'p tukllilar, ulardan esa kam tukllilar kelib chiqqan.
B) Yassi kiprikli chuvalchanglarning parazit yashashga moslanishi tufayli so'rg'ichlilar va tasmasimon chuvalchanglar kelib chiqqan.

- C) *Qadimgi koloniya bo'lib yashovchi bir hujayrali xivchintilardan gidrasimonlar, korall poliplari va meduzalar kelib chiqqan.*
D) *Qadimgi yassi chuvalchanglar tanasida tana bo'shlig'i va orqa chiqaruv teshigi payda bo'lishi bilan to'garak chuvalchanglar kelib chiqqan.*
59. Geterotrof oziqlanish xususiyatiga ega prokariot (a) va eukariot (b) organizmlarni aniqlang.
1) ossillatoriya; 2) oltingugurt bakteriyalari; 3) pichan bakteriyasi; 4) tekoma; 5) nitella; 6) volvoks; 7) midiya; 8) floks; 9) perlovitsa
A) a-2,3; b-6,7,8
B) a-1,2,3; b-4,5,8
C) a-2; b-6,8
D) a-3; b-7,9
60. Odam organizmi hujayralardagi silliq endoplazmatik to'ri membranalarda ishlab chiqiriladigan gormonlar qaysi javobda to'g'ri berilgan?
1) tripsin; 2) insulin; 3) androsteron; 4) timozin; 5) somatotrop; 6) melanin; 7) estrogen
A) 3,7 B) 2,5 C) 2,6 D) 1,4
61. Drosophila somatik hujayrasida sodir bo'ladigan mitoz jarayoni haqida to'g'ri ma'lumotlarni aniqlang.
1) profazada ikki xromatidali xromosomalar soni 16 ta; 2) anafazada ikki xromatidali xromosomalar soni 16 ta; 3) metafazada ikki xromatidali autosomal soni 6 ta; 4) anafazada xromosomalar soni 16 ta; 5) metafazada ikki xromatidali xromosomalar soni 8 ta; 6) interfaza G₁ davrida ikki xromatidali xromosomalar soni 8 ta
A) 2,6 B) 3,5 C) 1,4 D) 5,6
62. Quyida keltirilgan madaniy o'simliklar orasidan bitta markazdan kelib chiqqan o'simliklarni aniqlang.
1) tamaki; 2) sabzi; 3) arpa; 4) sholi; 5) ananas; 6) banan; 7) oshqovoq; 8) kartoshka
A) 2,6,8 B) 1,5,8 C) 2,4,7 D) 1,3,6
63. EcoRI restriktazasi GAATTC nukleotidlar ketma-ketligini tanib, GA nukleotidlari orasidagi bog'larni kesadi. Maxsus sharoitda 110,5 nm uzunlikdagi DNK molekulasi EcoRI restriktazasi orqali A,B,C bo'laklarga bo'lindi. Hosil bo'lgan barcha DNK bo'laklaridagi jami vodorod bog'lar soni dastlabki DNK molekulasidagi vodorod bog'lar sonidan 2% ga kam. Agar nukleotidlar orasidagi masofa 0,34 nm ekanligi ma'lum bo'lsa, DNK bo'laklari (A,B,C) tarkibidagi vodorod bog'larning nechitasi G va C nukleotidlari orasida joylashgan?
A) 350 B) 450 C) 426 D) 334
64. Nastarin qaysi jihatlari bilan kamxastakdan farq qiladi?
1) urug'lanishdan so'ng meva hosil qilishi; 2) gullarning qiyshiqliqi; 3) ro'vak to'pgul hosil qilishi; 4) barglarini novdada joylashuvi; 5) hayotiy shakli; 6) tanasining yog'ochlashganligi
A) 1,3 B) 2,5 C) 4,6 D) 2,6
65. Nastarin qaysi jihatlari bilan tokka o'xshaydi?
1) urug'lanishdan so'ng meva hosil qilishi; 2) gullarning qiyshiqliqi; 3) ro'vak to'pgul hosil qilishi; 4) barglarining novdada joylashuvi; 5) hayotiy shakli; 6) gulpoyasining shoxlanishi
A) 1,3 B) 2,5 C) 4,6 D) 4,5
66. Karamdoshlar oilasi vakillarining ra'nodoshlar oilasi vakillaridan farqlarini toping.
1) gulqo'rg'oni murakkab, a'zoli; 2) barglari yonbargchali; 3) gullari to'g'ri, ikki jinsli; 4) shingil to'pgul hosil qiladi; 5) changchilari ikkita halqada joylashgan; 6) bargalari doim oddiy; 7) bargalari poyada ketma-ket joylashgan
A) 1,2 B) 3,4,7 C) 2,3,6 D) 5,6
67. Quyida keltirilgan madaniy o'simliklar orasidan har xil markazdan kelib chiqqan o'simliklarni aniqlang.
1) sholi; 2) sabzi; 3) qalampir; 4) loviya; 5) banan; 6) shakarqamish; 7) tariq; 8) kofe daraxti
A) 2,7 B) 5,8 C) 1,6 D) 3,4
68. Zuxrasoch o'simligining sporadan rivojlanuvchi bo'g'inida qanday qismlar hosil bo'ladi?
1) ildizpoya; 2) barg; 3) poya; 4) rizoid; 5) arxegoniya; 6) anteridiy; 7) murtak; 8) sorus; 9) sporangiy; 10) gameta
A) 4,6,10 B) 1,2,3 C) 5,6,7 D) 7,8,9
69. Funariyada sporadan rivojlanuvchi bo'g'inda qanday qismlar hosil bo'ladi?
1) yashil ipcha; 2) kurtakcha; 3) poya; 4) barg; 5) arxegoniya; 6) sporangiyband; 7) anteridiy; 8) sporalari; 9) rizoid; 10) sporangiy
A) 1,2,9 B) 5,7,8 C) 6,8,10 D) 3,4,10
70. Dala qirqbo'g'im tushunchasi bilan mantiqiy bog'liq bo'lmagan atamalarni aniqlang.
1) urug'; 2) ildizpoya; 3) ikki jinsli gametofit; 4) sporofill; 5) ayrim jinsli gametofit; 6) arxegoniya; 7) urug'kurtak; 8) endosperm; 9) anteridiy; 10) zigota; 11) spora beruvchi boshqoq; 12) sorus
A) 2,3,5,9,11
B) 1,3,7,8,12
C) 1,5,7,10,12
D) 4,5,6,7,9,10
71. Bitta biogeografik viloyatda tarqalgan hayvonlarni belgilang.
A) *lattachi baliq, lemur, o'rdakburun, kapachi qush, yexidna, kolibri, emu, tustovuq*
B) *kabarga, los, chittak, ot, bizon, bo'ri, vixxol, qunduz, tovus, zubr, maral, muskusi qo'y*
C) *jirafa, agama, to'ti, echkamar, nosorog, zebra, malla revun, zubr, martishka, begemot*
D) *antilopa, tapir, fil, bug'u, qirg'ovul, tovus, orangutan, nosorog, timsoh, gibbon*
72. Organizmlarning qaysi sistematik guruhlari aromorfozlar natijasida paydo bo'lgan?
1) tog'ayli baliqlar; 2) suyakli baliqlar; 3) tikandum skat; 4) sudralib yuruvchilar; 5) panjaqanotli baliqlar; 6) latimeriya; 7) soxta kurakburun
A) 1,2,3 B) 1,2,4 C) 4,5,7 D) 3,6,7

KIMYO

73. Oltingugurt saqlamaydigan oqsillarga... deyiladi.
A) *protein* B) *proteid* C) *prolamin* D) *protamin*
74. Glyukoza neytral yoki ishqoriy muhitda sekin oksidlanganda hosil bo'ladigan oksikislodagi uglerodning oksidlanish darajalari yig'indisini aniqlang.
A) +3 B) +2 C) +6 D) +4
75. Azotning o'zlashtirilishida va organizmdagi oksidlanish-qaytarilish jarayonlarida katta ahamiyatga ega metallni aniqlang.
A) *Co* B) *Fe* C) *Cu* D) *Mo*
76. DNK qo'sh spirali tarkibidagi nukleotidlarda 3700 ta azot atomi bor bo'lsa, shu DNK ning qo'sh spirali tarkibida nechta vodorod bog' mavjud? (nukleotidlarning 20% ini guanin tashkil etadi)
A) 1200 B) 1300 C) 800 D) 1000
77. 17,8 g α -aminokislodadan 9 g amin hosil bo'lgan bo'lsa, aminokislotani toping.
A) *α -amino 2- metilpropan kislota*
B) *glitsin*
C) *β -aminopropion kislota*
D) *α -aminopropion kislota*
78. 36 g glukozaning fermentlar ta'sirida spirtli bijg'ishi natijasida necha gramm etil spirti hosil bo'lishini aniqlang.
A) 36,8 B) 50,6 C) 59,8 D) 18,4
79. 0,1 mol olein kislota oksidlovchilar bilan oksidlanganda olingan modda(lar) necha gramm o'yuvchi natriy bilan to'liq reaksiyaga kirishadi?
A) 12 B) 8 C) 48 D) 16
80. sp^3 va sp^2 - gibrid orbitalar soni 4:3 bo'lgan bir asosli to'yingan karbon kislota bilan 14 g asos qoldiqsiz reaksiyaga kirishganda 28,7 g o'rtta tuz hamda qancha (ml) suv hosil bo'ladi?
A) 6,3 B) 11,25 C) 18 D) 13,5
81. Quyidagi qaysi modda suvda eriganda eritma ishqoriy muhitga ega bo'ladi?
A) *natriy perxlorat* B) *natriy gipoxlorit* C) *natriy xlorid* D) *natriy xlorat*
82. 0,45 mol sirka kislodadan 60% unum bilan olingan xlorosirka kislota orqali 0,3 mol ammiak o'tkazilganda hosil bo'lgan aminosirka kislota miqdorini aniqlang.

- A) 1,27 B) 0,51 C) 2,31 D) 0,27
83. O'zaro izomer bo'lgan ikkita aromatik uglevodorod kaliy permanganatning kislotali eritmasi bilan oksidlanganda 1,4 mol CO₂ gazi, 0,2 mol benzoy kislotasi va 0,4 mol tereftal kislotasi hosil bo'ldi. Benzoy kislotani hosil qilgan aromatik uglevodorod massasini (g) aniqlang.
A) 38 B) 45 C) 26,8 D) 53,6
84. Mol nisbatlari mos ravishda 1:2:3 bo'lgan buten-1, butin-1 va butandan iborat aralashma 5 kg bromli suvni rangsizlantiradi. Agar eritmadagi bromning massasi suvning massasidan 24 marta kichik bo'lsa, reksiya uchun olingan butan massasini (g) aniqlang.
A) 14,5 B) 43,5 C) 11,6 D) 58
85. Quyidagi berilgan birikmalarda bog'ning qutbliligi qanday o'zgaradi?
HF→H₂O→NH₃→CH₄ a) ortadi; b) kamayadi
A) 1-a; 2-b; 3-a B) 1-b; 2-a; 3-b C) 1-b; 2-a; 3-a D) 1-b; 2-b; 3-b
86. Eritmada gidroliz jarayonini tezlashtirish uchun qanday jarayonlarni amalga oshirish kerak?
1) eritmani suyultirish; 2) haroratni oshirish; 3) eritmani konsentrlangan holda saqlash; 4) teskari muhitli tuz qo'shish
A) 1,2,4 B) 1,3 C) 2,3 D) 3,4
87. Ammiak sintez qilish jarayonida reaktordagi bosim 30% ga kamaydi. Boshlang'ich aralashmadagi azot bilan vodorod miqdori stexiometrik nisbatda bo'lsa, reaksiyadan keyin hosil bo'lgan gazlar aralashmasining hajmiy tarkibini aniqlang.
A) 1/4; 1/4; 1/2
B) 1/7; 3/7; 3/7
C) 1/9; 2/3; 2/9
D) 2/5; 2/5; 1/5
88. 2 molekula etin va 1 molekula C₃H₄ trimerlanishidan olingan aromatik uglevodorodga konsentrlangan nitrat va sulfat kislotalar aralashmasi ta'sir ettirilganda tarkibida bittadan NO₂ guruh tutgan nechta isomer hosil bo'ldi? (nitrogrupp oriyentatsiyasi qoidasiga binoan o'rin almashadi, yon zanjirning nitroilanishi hisobga olinmasin)
A) 3 B) 1 C) 4 D) 2
89. Mis (II) nitrat kristallogidratini tarkibida kislorodning massa ulushi vodorodnikidan 24 marta katta bo'lsa, bir mol tuzga necha mol suv to'g'ri keladi.
A) 4 B) 2 C) 3 D) 1
90. X⁰, Y⁺², Z⁺³ ionlar elementlari davriy sistemada davr bo'yicha ketma-ket joylashgan bo'lib, ulardagi jami elektronlar yig'indisi 70 ga teng. Y elementini toping.
A) Cr B) Mn C) Fe D) Co
91. A_(g)+B_(g)↔2C_(g) sistemada boshlang'ich moddalardan 6 mol/l dan olingan. Ushbu sistemada kimyoviy muvozanat (K_m=4) qaror topgandan so'ng moddalarning konsentratsiyalari yig'indisini (mol/l) aniqlang.
A) 12 B) 6 C) 10 D) 8
92. 200 g 75% li CsOH eritmasiga qancha (ml) suv quyilsa, 1,6 molyalli eritma olinadi?
A) 600 B) 575 C) 550 D) 660
93. Molyar konsentratsiyalari nisbati 2:1 bo'lgan sulfat va xlorid kislotasi eritmalarini to'la neytrallashtirish uchun 200 g 28% li KOH eritmasi sarflandi. Reaksiyaga kirishgan sulfat kislotasi massasini (g) aniqlang.
A) 39,2 B) 7,3 C) 98 D) 49
94. Atomlari soni teng bo'lgan saxaroza va suv 25 °C da aralastirilganda 360 g cho'kma va 2700 g to'yingan eritma hosil bo'ldi. Hosil bo'lgan to'yingan eritmadagi saxaroza va suv massalarini (g) aniqlang.
A) 1350, 1350 B) 1500, 1200 C) 1134, 1566 D) 1410, 1290
95. Eritmadagi H⁺ ionlari OH⁻ ionlaridan 10² marta ko'p bo'lsa, eritmadagi pOH qiymatini toping.
A) 4 B) 9 C) 5 D) 8
96. XO₄³⁻→X³⁺ Ushbu qaytarilish jarayonida X³⁺ qabul qilgan elektronlar soni dastlabki X ning protonlari sonidan 15/8 marta kam bo'lsa, noma'lum elementni aniqlang.
A) P B) As C) N D) Sb
97. MnO₂ + NaClO₃+NaOH=Na₂MnO₄+H₂O+...reaksiya tenglamasini tugallang va tenglamaning o'ng tomonidagi koeffitsiyentlar yig'indisini hisoblang.
A) 7 B) 9 C) 4 D) 10
98. 500 g 8% li mis (II) sulfat eritmasi elektroliz qilinganda 5,2017% eritma olindi. Eritmadan necha faraday tok o'tganini aniqlang.
A) 5,5 B) 1 C) 1,5 D) 0,5
99. Ishqoriy metall oksidida kislorodning massa ulushi metallnikidan katta. Ishqoriy metallning nisbiy atom massasini toping.
A) 23 B) 85 C) 7 D) 39
100. To'yingan bir atomli spirt tarkibida kislorodning massa ulushi uglerod va vodorodning birgalikdagi massa ulushiga teng bo'lsa, uglerodning massa ulushini aniqlang.
A) 3/5 B) 12/23 C) 3/8 D) 24/37
101. Furanga 300 °C va Al₂O₃ katalizatori ishtirokida 33,6 litr (n.sh) NH₃ (η=75%) qo'shildi. Olingan mahsulotga ishqoriy muhitda yod ta'sir ettirilganda olingan yodning (η=80%) massasini (g) aniqlang.
A) 320,5 B) 425,6 C) 513,9 D) 252,8
102. Bariy xlorid eritmasiga tegishli miqdorda Na₂SO₄·10H₂O kristallogidratidan qo'shilganda 233 g cho'kma tushdi va 2,5 molyalli eritma hosil bo'ladi. Dastlabki bariy xlorid eritmasining massasini (g) aniqlang.
A) 524 B) 628 C) 208 D) 828
103. xCaCO₃=yCaCO₃+zCaO+zCO₂ ifodada x, y, z, z koeffitsiyentlarning eng kichik butun qiymatdagi nisbatlari 5:1:4:4 bo'lsa, reaksiyaning mahsulot unumini (%) aniqlang.
A) 60 B) 80 C) 75 D) 50
104. Uchta gazdan iborat aralashmada NO va Ar larning mol ulushlari 25% va 25% ga, NO ning massa ulushi esa 19% ga teng bo'lsa, noma'lum gazning molyar massasini (g/mol) aniqlang.
A) 16 B) 44 C) 32 D) 20
105. Ikki valentli metall bo'lagi xona haroratida xlorid kislotani 54,6 g 10 molyalli eritmasidagi HCl tugaguncha eritilganda H₂ gazi ajraldi va MeCl₂ ning 32,2% li eritmasi hosil bo'ldi. Hosil bo'lgan MeCl₂ eritmasi massasini (g) aniqlang. (Metall suv bilan reaksiyaga kirishmaydi deb hisoblangin)
A) 71 B) 66 C) 59 D) 46
106. Quyidagi anion bo'yicha gidrolizga uchraydigan tuzlarni ajratib.
1) (NH₄)₂SO₄; 2) K₂CO₃; 3) CH₃COONH₄; 4) NaNO₂; 5) Cu(NO₃)₂; 6) (CH₃COO)₂Ca
A) 2,4,6 B) 1,4,5 C) 1,3,4 D) 2,6
107. Molekulyar massasi (m.a.b) 2 ta azot molekulasi massasiga teng bo'lgan alkenni aniqlang.
A) buten B) etilen C) penten D) propen
108. 26,8 g olma kislotaga stexiometrik nisbatda Na metali qo'shilganda olingan H₂ ni 11,2 litr (n.sh.) C₂H₂ bilan ta'sirlashtirildi. Natijada olingan gazlarni to'liq yondirish uchun necha mol havo kerak?
A) 1,2 B) 7 C) 1,4 D) 1,8